

Motion till riksdagen

1988/89:Fö511

av Gunhild Bolander (c)

Sjukvården i krig

Den civila sjukvården i krig har sedan 1982 års försvarsbeslut varit den funktion som prioriterats högst inom den civila delen av totalförsvaret. Det är väl känt att åtgärder för att öka uthålligheten i krig inte vidtagits i den takt som riksdagen förutsatte i samband med 1982 års försvarsbeslut. Detta har bl.a. föranlett att ett öppet utskottsförhör med försvars- och socialutskotten genomfördes den 22 november 1988. Därvid togs också frågan upp om vad som nu kommer att ske efter 1987 års försvarsbeslut. Pågående civilområdesvisa inventering av sjukvårdens kapacitet i krig kommer dock att ge ett bättre underlag för åtgärder än vad som var fallet efter 1982 års beslut.

Sjukvårdens förmåga i krig är emellertid inte beroende enbart av att vi köper materiel, läkemedel etc. och lägger i förråd. Personalen inom sjukvården måste utbildas och övas i fred för att vi skall kunna klara de krav som ställs på sjukvården i krig. Vidare måste verksamheten planläggas på ett samordnat sätt i hela landsdelar i form av gemensamma civila och militära planer för de landstingsövergripande sjukvårdsoperationer som blir nödvändiga om vi skall kunna sammanföra krigsskadade patienter och behövliga resurser inom den bestämda tidsram (timmar) som krävs i krig. Denna planläggning liksom ledningsutbildning och landstingskommunala ledningsövningar genomförs i fred av civilbefälhavarna i samråd med militärbefälhavarna. Civilbefälhavarna har således en nyckelroll när det gäller att leda och utnyttja samhällets sjukvård i krig. Civil- och militärbefälhavarna har därför gemensamma planeringsinriktningar eller civo-miloplaner för sjukvårdens verksamhet i krig för att sjukvården skall kunna bedrivas samordnat inom civil- och militärområdena. Sjukvårdshuvudmännens planer för verksamheten i krig måste således bygga på vad civilbefälhavaren anger.

I prop. 1984/85:160 rörande ledningen av de civila delarna av totalförsvaret föreslog försvarsministern att civilbefälhavarna borde få föreskriftsrätt redan i fred mot länsstyrelser och sidoordnade statliga myndigheter när det gällde beredskapsförberedelsernas inriktning. Efter riksdagsbehandling har civilbefälhavarna fått föreskriftsrätt i fred mot länsstyrelserna m.fl. när det gäller planläggningen av totalförsvaret inom civilområdet (förordning 1986:294, 16 §).

Ett av motiven för civilbefälhavarnas föreskriftsrätt, som angavs i prop. 1984/85:160, var att regeringen ville säkerställa att beredskapsförberedelserna inom civilområdena fick en enhetlig inriktning. Sjukvården var emellertid inte med i sammanhanget, eftersom det enbart gällde statliga myndigheter, men försvarsministern framhöll bl.a.

”Vad gäller frågan om civilbefälhavarnas föreskriftsrätt mot andra än stat-

liga myndigheter vill jag framhålla att denna måste grundas på lagstiftning. Jag avser att återkomma till denna fråga."

Mot.1988/89
Fö511

Med "andra än statliga myndigheter" avsågs rimligen enbart sjukvårdshuvudmännen.

Försvarsministerns uttalande har fortfarande inte resulterat i något regeringsförslag, och jag vill därför föreslå att lagstiftning nu kommer till stånd för att reglera denna för krigssjukvårdsplaneringen mycket viktiga fråga.

Civilbefälhavarnas instruktion

Beträffande civilbefälhavarnas instruktion så är den i stort behov av en översyn. Den daterar sig till 1970, och sedan dess har civilbefälhavarnas roll starkt förändrats, bl.a. genom tillkomsten av föreskriftsrätten 1986.

I instruktionen för myndigheter som har föreskriftsrätt bör krävas att de skall "tillse" att statsmakternas uppgifter till dem genomförs. I nuvarande instruktion används uttrycket "verka för", vilket är ett till intet förpliktande uttryck.

Hemställan

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till lagstiftning som reglerar krigssjukvårdsplanläggningen,
2. att riksdagen hos regeringen begär en översyn av civilbefälhavarnas instruktion.

Stockholm den 24 januari 1989

Gunhild Bolander (c)